

Új erdőstratégia a láthatáron

Lapos Tamás – dr. Nagy Dániel

MTA Agrártudományok Osztálya Erdészeti Tudományos Bizottság
2026. július 2-i ülés

Fenntarthatóság - erdőgazdálkodás

- Fenntarthatóság – tartamosság – hosszútávú tervezés – erdőpolitika – erdőstratégia – erdőprogram
- Az erdész vagy bárki más tudja, hogy mit takarnak ezek a fogalmak, van mögöttük tartalom, van közöttük kapcsolat? Van közös értelmezési tartomány?
- Valóban előre tervezünk, gondolkodunk vagy csak lekövetjük az eseményeket?
- Állítólag a világ erdei közel 1,6 milliárd ember megélhetését biztosítják. És még sokkal több ember életére hatnak egyéb módon közvetlenül ... De a legtöbbjüknek az erdőgazdálkodás szabályozásába nincs közvetlen beleszólása.
- Magyarországon viszont egyre többen bele akarnak és nagy eséllyel bele is fognak szólni a közeljövőben.

Fenntarthatóság - erdőgazdálkodás

- Zöld „forradalom” zajlik Magyarországon, a szántóföldi gazdálkodásban (no till, regeneratív gazdálkodás), a kertművelésben (erdőkert, permakultúra), az erdőgazdálkodásban (folyamatos erdőborítás, Pro Silva elvek szerinti gazdálkodás). Hol gyorsabban, hol lassabban, de ezek alapvető változásokat hoznak.
- Olyan természeti elemek, mint a talaj, a víz, a biodiverzitás lassan kézzelfogható valósággá válnak mindenki számára, tapinthatóak, érezhetőek, ízlelhetőek, és a hiányuk, pusztulásuk sokszor közvetlen fájdalmat okoz.
- Nagyon fontosak a helyi változások, a helyi összefogások, a helyben kialakult tudás, tapasztalat, de még jobb, ha ezek együttes eredményei a döntéshozók elé kerülnek, és országosan, politikai szinten is kialakul egy támogató közeg, amely ezeket a változásokat még jobban segíti.
- Az erdők és az erdőgazdálkodás világában sokáig az erdőtörvények, az erdőtervek mutattak irányt abban, mi is legyen erdeinkkel.
- Azután 2002-ben elindult egy furcsa folyamat a Nemzeti Erdőprogram Programiroda keretein belül és az Erdészeti Lapok CXXXVIII. évf. 3. számában (2003. március) PROF. DR. HABIL. MÉSZÁROS KÁROLY¹, DR. LENGYEL ÁTTILA¹, HOLDAMPF GYULA² írásaként megjelent egy cikk: Nemzeti Erdőstratégia és Erdőprogram Magyarországon I. rész
- 1110/2004. (X. 27.) Korm. határozat - Nemzeti Erdőprogram (2006-2015)

Nemzeti Erdőprogram vs. Nemzeti Erdőstratégia

- Kambodzának is van ilyen ... https://climate-laws.org/document/national-forest-programme-2010-2029_58e6
- Nekünk is volt egy darabig, állítólag sikeresen zártuk: https://www.oeo.hu/hirek/agazati-szakmai/nep_zaras_ertekeles – erdőtelepítés, hektárokon mért bővülés
- A kormányoldalon is megjelent egy értékelő beszámoló: <https://2015-2019.kormany.hu/download/6/3a/60000/NEP%20értékelő%20beszámoló.pdf>
- Azután a sors úgy hozta, hogy az éves beszámolási kötelezettségű erdőprogram helyett átváltottunk a Nemzeti Erdőstratégiára, opcionális 3 évenkénti beszámolással, 2016-2030 közötti időszakra. Ki tud róla, hol tartunk most a megvalósításban?

Akkor most merre van az előre?

- Erdőtörvény 2017. évi módosítása
- **14/2020. (VII. 6.) AB határozat** <https://alkotmanybirosag.hu/kozlemeny/alaptorveny-ellenes-az-erdotorveny-2017-es-modositasa/>
- Az OEE honlapon sokáig elérhető volt egy vezetőségi levél, amely az Alkotmánybíróságnak címzett szakmai pontosításokat tartalmazott.
- Pro Silva Hungaria: Állásfoglalás az Ukrajna területén fennálló fegyveres konfliktusra tekintettel kihirdetett veszélyhelyzeti rendeletek törvényi szintre emeléséről szóló T/11681. törvényjavaslat 186-188. §-airól - <https://www.prosilva.hu/node/110>

„A jelenlegi jogszabálytervezet bővíti a tarvágás alkalmazhatóságának kereteit az őshonos fafajú, természetvédelmi rendeltetésű erdőkben, valamint az őshonos állományalkotó főfafajokból álló erdők esetében a mageredetű természetes felújítás kötelezettségét is eltörölné, ami **a PSH által képviselt szakmai elvekkel nem egyeztethető össze.**”

Akkor most merre van az előre?

- Új klímátörvény –5/2025. (VI. 30.) AB határozat
<https://alkotmanybirosag.hu/ugyadatlap/?id=6E82DC86EA198AF3C12587640033C9F2>
- <https://ujklimatorveny.hu/> - 194 csatlakozó civil szervezet, OEE és PSH, erdőgazdálkodás és fásítás szakmai fejezet kidolgozása
- Kufárok a templomban – Átlátszó cikk

Az Átlátszón 2026. 02. 01. dátummal jelent meg egy cikk, Füstbement erdők – nemzeti parkokban, védett erdőkben is zúgnak a láncfűrészek címmel

Szendőfi Balázs: „nem gondolom azt, hogy az erdészeket meg kellene győzni, ezért is ez a címe a filmemnek, hogy kufárok a templomban, ott sem próbálta meg senki a kufárokat meggyőzni, hanem csak azokról a helyekről, ahová ők nem valók, tehát a védett erdőkből, egyszerűen ki kellene őket tiltani.”

Akkor most merre van az előre?

- Pro Silva Hungaria nyílt levél - <https://www.prosilva.hu/node/121>

„Egyesületünk nevében határozottan visszautasítjuk az erdészek általános értelemben vett negatív minősítését a védett erdőkben folytatott hivatásgyakorlásuk miatt, és határozottan kiállunk amellett, hogy a védett erdők kezelésével kapcsolatos társadalmi, közérdekű elvárások megfogalmazása és érvényesítése érdekében az erdészek bevonásával kell párbeszéden alapuló, széles körű egyeztetést folytatni. ”

Facebook komment: „Kufárok, eddig kellett volna egyeztetni, most már takarodjatok!”

A KOLLEKTÍV BŰNÖSSÉG MINDEN FORMÁJA ELLEN HATÁROZOTTAN KI KELL ÁLLNI!

Újra erdőprogram – erős társadalmi felhatalmazással

- De! Egyeztetni kell, meg kell tanulnunk úgy beszélni, egyeztetni az emberekkel, ahogy azt ők is értik és elfogadják. Ez nem egyenlő a professzionális erdészeti kommunikációra való vágyakozással!
- Utána olvastunk, elemeztünk, összeraktuk és nem jutott jobb eszünkbe, minthogy ami egyszer már elkezdett működni, talán ismét működni fog.
- <https://masfelfok.hu/2026/05/21/nem-csak-faanyag-uj-nemzeti-erdoprogramot-surgetnek-erdeszeti-szakemberek/>
- Új erdőprogram – azonosítsuk be az erdővel szemben támasztott közérdekű elvárásokat – vigyük azokat erdőrészlet szintre – rendeljünk a megvalósításhoz megfelelő eszközöket – kövessük nyomon a megvalósulást, ha kell, korrigáljunk.

Újra erdőprogram – mi a baj a jelenlegi erdőgazdálkodásunkkal?

- Az *Erdővagyon és erdőgazdálkodás Magyarországon*, valamint a [Magyarország erdeinek összefoglaló adatai](#) alapján 2019–2024 között a nettó ipari- és tűzifatermelés aránya a jellemzően őshonos fafajokat tartalmazó kemény lombos fafajcsoportok (tölgy, cser, bükk, gyertyán, egyéb kemény lombos) esetében átlagosan közel 80 % a tűzifa javára. Ez a fafajcsoport adja a teljes nettó fakitermelés közel 40%-át.
- A [Greenpeace Magyarország által rendelt közvélemény-kutatásból](#) kiderült, hogy a magyarok 75 százaléka nem tartja elfogadhatónak a természetvédelmi területeken végzett gazdasági célú fakitermelést, 63 százaléka szerint a (korábbi) magyar kormány nem tett eleget erdeink védelme érdekében, valamint 71 százaléka nem ért egyet a kivágott fák felhasználásával a villamos energiát előállító erőművekben.

Újra erdőprogram – mi a baj a jelenlegi erdőgazdálkodásunkkal?

- A kormánynak tehát fontos lesz mielőbb irányt mutatni abban, ha a klímacélok teljesítésére valóban nem a fa alapú biomassza energetikai felhasználása a legjobb megoldás?
- Egy európai uniós elemzés alapján „olyan politikára van szükség, amely figyelembe veszi és ösztönzi a faellátáson kívüli ökoszisztéma-szolgáltatásokat.
- Ez azt is jelenti, hogy az ökoszisztéma-szolgáltatások közgazdaságilag történő beárazása fontos cél.
- Az állami erdőgazdálkodással kapcsolatos tulajdonosi elvárásokat az előbb leírtak alapján újra kell gondolni, az állami erdőkre alapvető stratégiai nemzeti vagyonelemként tekintve, az azokból származó közérdekű szolgáltatások legmagasabb szintű biztosítását kell megoldani.

Újra erdőprogram – mi a baj a jelenlegi erdőgazdálkodásunkkal?

- Az Európai Akadémiák Tudományos Tanácsadó Testülete (EASAC) hivatalos szakmai állásfoglalást adott az Európai Unió természet-helyreállítási rendeletével kapcsolatban. Eszerint „a klímaváltozás káros, sok száz milliárd euróban mérhető hatásainak mérséklésére a természet helyreállítása, a biodiversitás csökkenésének megállítása az egyik legfontosabb eszköz. Az uniós irányelvek nemzeti szintű végrehajtása busásan megtérülő stratégiai befektetés a tagállamok biztonságába, jóllétébe, egészségébe, ökológiai stabilitásába és gazdasági ellenálló képességébe.”
- Az EU politikája is hangsúlyozza, hogy változatosabb, fajgazdagabb erdőket alakítsunk ki, amik sokkal ellenállóbbak a klímaváltozással szemben.
- Fontos kiemelni, hogy a megmaradt természetes növényzet megőrzése elsőbbséget élvez. Az erdőkben szükség van olyan érintetlenül hagyott területekre, amelyek mindenkor igazodási pontként szolgálnak az emberi tevékenység irányának meghatározásához.

Újra erdőprogram – mi a baj a jelenlegi erdőgazdálkodásunkkal?

- Az erdőre, de a mezőgazdasági területekre is egyre nagyobb terhelést jelent a túlszaporodott vadállomány a növényzet rágásával, hántásával, termésfelevéssel a termőtalaj taposásával. A vad rendkívül jelentős természetvédelmi és gazdasági kárt okoz, amely a magángazdálkodók fennmaradását is veszélyezteti, az erdők megújulását, ellenálló képességét jelentősen rontja.
- Az EU politikája is hangsúlyozza, hogy változatosabb, fajgazdagabb erdőket alakítsunk ki, amik sokkal ellenállóbbak a klímaváltozással szemben.
- Fontos kiemelni, hogy a megmaradt természetes növényzet megőrzése elsőbbséget élvez. Az erdőkben szükség van olyan érintetlenül hagyott területekre, amelyek mindenkor igazodási pontként szolgálnak az emberi tevékenység irányának meghatározásához.

Új erdőprogram – alapok, amelyekre építeni lehet

- Úgy látjuk, hogy az erdőgazdálkodásban a szükséges változások bevezetéséhez az eszközök (szabályozás, intézmények, tudásanyag, készségek) nagyrészt adottak, így elsősorban és mielőbb a meglévő vagy közelmúltban felhagyott jogszabályi intézményeket kell teljes hatékonysággal működtetni, használni, újra éleszteni, összehangolni.
- A magyar erdőtörvény szerint az erdő rendeltetése, üzem módja és az erdők természetességi kategóriái alkalmasak arra, hogy az erdő nyújtotta rendkívül széles szolgáltatásokat és az erdőgazdálkodás hatását, mint igény és megvalósítás, egymáshoz kapcsolják.
- A magyar erdészeti igazgatás szervezeti- és eszközrendszere rendkívül sokrétű (erdőtervezés-erdőfelügyelet-faanyagkereskedelem-felügyelet, erdőtérkép-országos erdőállomány adattár-erdővédelmi monitoring), jelenlegi teljesítménye is ritka európai összehasonlításban, így fejlesztésre érdemes.

Új erdőprogram - közérdek az erdőben

- **Mottó:** „Az erdő fenntartása, gyarapítása és védelme az egész társadalom érdeke, az erdő közérdekű szolgáltatásai minden embert megilletnek, ezért az erdővel csak a közérdekkel összhangban szabályozott módon lehet gazdálkodni.” Idézet az erdőtörvény (2009. évi XXXVII. törvény) preambulumból.
- Az erdőkkel kapcsolatos közérdekű célokat az Evt. 1. § tartalmazza
 - az erdő, az erdőgazdálkodás, és a társadalom viszonyának szabályozása,
 - a klímaváltozás hatásainak csökkentése,
 - a biológiai sokféleség megőrzése,
 - a vidékfejlesztéshez való hozzájárulás, a foglalkoztatási lehetőségek bővítése,
 - az ország környezeti állapotának javulása,
 - a felszíni és felszín alatti vizek védelme,
 - a termőtalaj, a mezőgazdasági területek védelme,
 - a fa, mint megújuló energia- és nyersanyagforrás biztosítása,
 - a tiszta ivóvíz biztosítása,
 - az egészséges élelmiszerek előállítása,
 - az emberi élet fenntartása és minőségének, biztonságának javítása,
 - összhang az egészséges környezethez és a tulajdonhoz fűződő alapjogok között.

Új erdőprogram - közérdek az erdőben

- *Az erdők közérdekű szolgáltatásainak, a jövő erdeinek beazonosítása terepi szinten*
- Az erdőkben a közérdekű célok pontos beazonosítása érdekében felül kell vizsgálni és át kell alakítani, bővíteni kell az egyes erdőrészeket elsődleges és további rendeltetéseit, az előírásokat ezen közérdekű célok megvalósítása érdekében kell meghatározni.
- Az erdőtelepítésre javasolt területek kijelölése szempontjainak meghatározása (értékes gyepek, vizes élőhelyek, szántók védelme, új erdőnek alkalmatlan területek)

Új erdőprogram – további fontos beavatkozási területek

- Erős, országos hatáskörű főhatóság kialakítása szükséges az erdőgazdálkodás, természetvédelem és vízgazdálkodás felügyeletére és tevékenységeik összehangolására. Az együttműködés lehetséges célterületeit ki kell jelölni, meg kell határozni az együttműködés kereteit, fórumait.
- Az Országos Erdő Tanács résztvevőinek körét felül kell vizsgálni, és funkcióit meg kell erősíteni, ki kell egészíteni.
- Az erdőből származó fatermékek jogszerű származásának, az erdőirtásmentességnek az igazolását, felügyeletét hatékonyá kell tenni (EUTR és az EUDR rendelet végrehajtása). Így lehet biztosítani azt, hogy az erdőkből faanyag csak az erdő egyéb közérdekű céljainak sérelme nélkül kerülhessen kereskedelmi forgalomba.

Új erdőprogram - további fontos beavatkozási területek

- A meglévő erdők védelmét, helyreállítását, támogatását kell elsősorban biztosítani.
- Stratégiai tűzifa készlet kialakítása szükséges az átmeneti energiahiány áthidalása és az erdők kampányszerű terhelésének elkerülése, a szociális tűzifa program biztonságos megvalósítása érdekében.
- Kiemelt környezetvédelmi érdek mielőbb bevezetni a legfeljebb 20 % relatív nedvességtartalom alatti tűzifa forgalmazását, valamint a legjobb hatásfokú tüzelési technikákról és eszközökről szóló széleskörű lakossági ismeretterjesztést kell folytatni.
- A tűzifa erőművi felhasználásának újra szabályozása szükséges, a helyi (intézményi, települési) fűtőművek támogatására eszközöket és megfelelő ismereteket kell biztosítani.
- Meg kell vizsgálni a hazai és az import faanyagok minél szélesebb körű felhasználásának lehetőségeit a minél magasabb feldolgozottsági fok elérése érdekében.
- A kitermelt faanyag fűrészipari felhasználását lehetőség szerint a kitermelése helyéhez legközelebb, a helyi elsődleges fűrészipari kapacitás bővítésével célszerű megoldani.

- A klímaváltozás hatásainak megismerése és az erdők rezilienciaképességének növelése érdekében az erdőfelújításokban és az erdőkezelésben alkalmazott különböző módszerek adataalapú szisztematikus dokumentálása, elemzése érdekében minél több mintaterület kijelölése és felvételezése szükséges.
- Az állami vagy uniós támogatásból, állami forrásból felvett monitoring-, kutatási-, távérzékelési adatokat – ha jogszabály nem tiltja – ingyenesen hozzáférhetővé kell tenni további kutatásokhoz, vizsgálatokhoz.
- Az erdők anyagi jellegű szolgáltatásai mellett mielőbb láthatóvá, mérhetővé, megjeleníthetővé kell tenni az erdők nem anyagi jellegű szolgáltatásait, ezeket az erdővel kapcsolatos szakpolitikai döntések során figyelembe kell venni.
- Az erdőgazdálkodókat és a nemzeti parkok munkatársait, valamint a vadászatra jogosultakat be kell vonni az erdőkkel kapcsolatos vadhatás monitoring tevékenységbe, ennek módszertanát ki kell dolgozni.
- Az erdei vadkár számítására vonatkozó minisztérium által kiadott több mint 4 éves eljárásrendet aktualizálni kell. A termésfelevésre, befejezett erdők hántására, örökerdőben jelentkező vadkára vonatkozó szabályrendszert meg kell alkotni. Betelepített idegen honos vadfajok esetén a vadgazdálkodó felelősségi szintjét növelni kell.

- Meg kell teremteni az állami erdőgazdálkodók által ellátott közhasznú tevékenységek (erdei iskolák, erdei vasutak, turista út hálózat, véderdő fenntartás) keresztfinanszírozását. Ez a szomszédos és a Visegrádi országokban megoldott, mert egy jogi személy kezeli az állami erdőket, de hazánkban a nagyon heterogén természeti adottságok miatt egyenlőtlenek az erdészeti Zrt-k között az erdőgazdálkodásból származó bevételek és így a közhasznú tevékenységek ellátásának képessége.
- Olyan megoldást kell találni, ami nem ütközik az uniós versenyjog szabályozásába, szükség esetén igénybe kell venni az uniós notifikációt.
- Megoldás lehet a vagyonkezelési szerződésekbe emelt bruttó elszámolás, a holding struktúra vagy a korábbi erdőfenntartási járulék rendszer bevezetése az állami erdőgazdálkodókra. Ezzel feloldható a fakitermelési és bevételi kényszer a jelentős kiterjedésű védett területet kezelő de számos közhasznú tevékenység költségét viselő állami erdőgazdaságoknál.
- Javasoljuk, hogy minden állami erdőgazdálkodó évente mutassa be a közhasznú tevékenységeit (hasonlóan a közhasznú szervezetekhez) és az általa kezelt erdők állapotváltozását, ismertetve, hogy a fejlesztési és üzemeltetési feladataiból mennyi származott bármilyen jogcímen kapott támogatásból és mennyi a saját gazdálkodási eredményeiből.

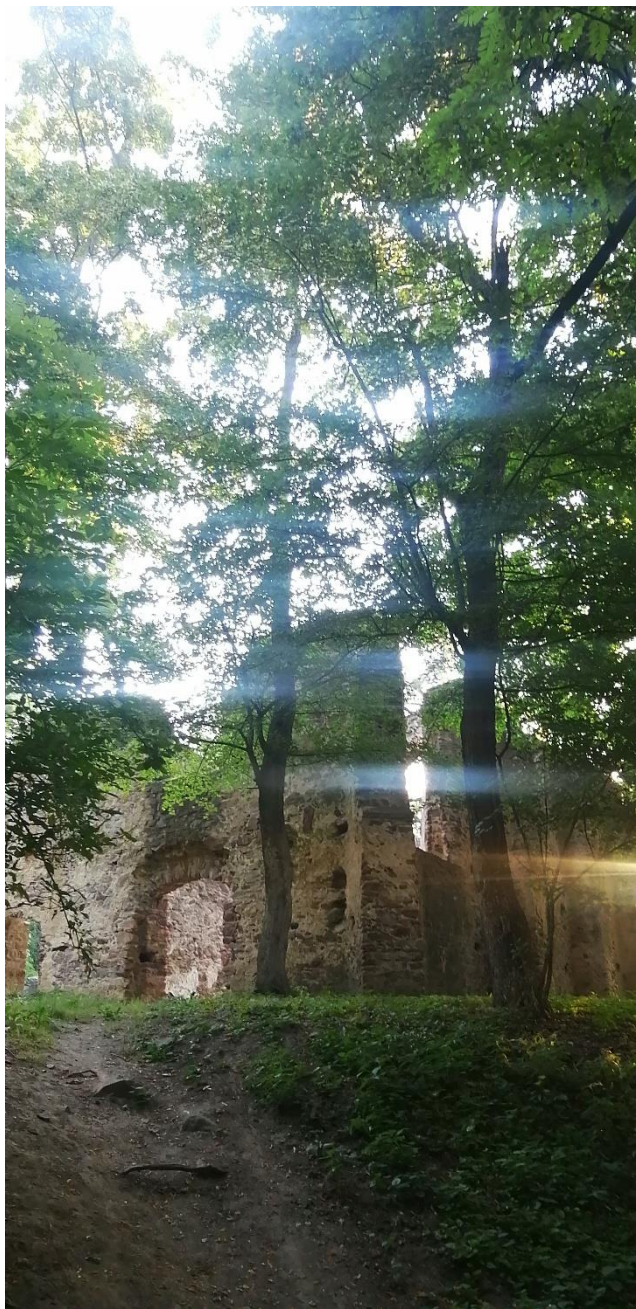
Új erdőprogram - további fontos beavatkozási területek

- **Az erdők sorsáról egységesen érdemes gondolkodni**, mivel minden erdő közös tulajdonsága, hogy többcélú szolgáltatást képesek nyújtani, és pillanatnyi állapotuktól függetlenül szerves egységet alkotnak. Még a gyengébb adottságú „alig” erdők is magukban hordozzák az „igazi” erdővé válás lehetőségét és ők is rendkívül fontos szolgáltatásokat nyújtanak.
- **Biológiailag aktív területek** – a klímaváltozás hatásainak csökkentésében elsősorban nem az erdők CO₂ elnyelése/kibocsátása a fontos, hanem a folyamatos felszínborítás, a hővisszasugárzás csökkentése és a párolgás hűtő hatásának fenntartása. Nem csak mikroklimatikus vonatkozásban, hanem úgy tűnik, hogy jóval nagyobb tájléptékben is.

Közérdek az erdőben

- Jut mindenkinek?
- Tudjuk, hogy ki mit akar?
- Mi erdészek meg tudjuk oldani?
- Az erdő képes elviselni bennünket?
- Ezekre a kérdésekre már nem egyedül kell keresnünk a válaszokat ...
- A megoldásban kulcsszerepet játszhat egy megváltozott szemléletű közigazgatás és az erős civil társadalom.

Köszönjük a
figyelmet!

